

УДК 657.4

Фесун І.Ю.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Хмельницького національного університету

КОНЦЕПЦІЯ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано концептуальні засади розкриття інформації про підприємство у фінансовій звітності. Визначено модель корпоративного управління як визначальний чинник розкриття. Уточнено якісні характеристики інформації. Встановлено вектори розвитку концепції на базі принципової моделі тривірневого звітного розкриття інформації.

Ключові слова: корпоративне управління, розкриття інформації, транспарентність, фінансова звітність, якісні характеристики звітності.

АННОТАЦИЯ

В статье проанализированы концептуальные основы раскрытия информации о предприятии в финансовой отчетности. Определена модель корпоративного управления как определяющий фактор раскрытия. Уточнены качественные характеристики информации. Установлены векторы развития концепции на базе принципиальной модели трехуровневого отчетного раскрытия информации.

Ключевые слова: корпоративное управление, раскрытие информации, транспарентность, финансовая отчетность, качественные характеристики отчетности.

ANNOTATION

The article analyzes the conceptual basis for disclosure of information about an enterprise in financial statements. The model of corporate governance is defined as the determining factor of disclosure. Qualitative characteristics of the information are specified. The vectors for the development of the concept are established on the basis of a principled model of a three-level reporting disclosure of information.

Key words: corporate management, disclosure of information, transparency, financial reporting, reporting quality.

Постановка проблеми. Цільова орієнтація системи бухгалтерського обліку на забезпечення зацікавлених користувачів інформацією про діяльність підприємства актуалізує значення її розкриття на виході із системи. І це об'єктивно, адже, відповідно до теорії наявного інвестора, залучення інвестицій та запозичень є одним з ключових факторів розвитку суб'єктів господарювання та потребує впровадження передових практик корпоративного управління. А розкриття інформації в структурі останнього є чи не найважливішим способом формування та підтримки позитивного іміджу підприємства.

Загалом можна говорити про широкий та вузький зміст поняття «розкриття інформації». В широкому сенсі розкриття інформації означає її вивільнення. Згідно з визначенням Проекту розвитку ринку капіталів USAID розкриття є ключовим та загально визнаним принципом ефективного функціонування ринку, що забезпечує прозорість ринку, рівнодоступність інформації та сприяє захисту прав інвесторів. Спеціалісти в галузі корпоративного управління вкладають в аналізоване поняття також

забезпечення доступу зацікавленим особам до повної та достовірної інформації про діяльність підприємства [1, с. 368]. Бухгалтерський облік оперує зазначеним поняттям у більш вузькому сенсі, вкладаючи в нього зміст розкриття інформації в звітності підприємства, що відповідає заключному етапу облікового циклу автономного суб'єкта господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Співвідношення зазначених підходів до розкриття інформації в економічній літературі тяжіє до переважання першого з них, оскільки звітність підприємства, складена на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО) або міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), не може бути єдиною основою розкриття. Це у своїх дослідженнях підкреслюють К.В. Безверхий [2], Р.В. Кузіна [3], Н.О. Лоханова [3], Л.Т. Шафранська [4] та інші науковці, активно розвиваючи нові моделі та стандарти розкриття інформації, зокрема інтегровану звітність, нефінансову звітність, звіти зі сталого розвитку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на це, очевидно, що сьогодні базис розкриття інформації складає саме фінансова звітність незалежно від її основи. Щоправда, звітність, складена на основі П(С)БО, має дещо нижчий аналітичний потенціал порівняно зі звітністю на базі МСФЗ, оскільки традиційно обмежується уніфікованими показниками та не описує основні ризики бізнесу, взаємини між пов'язаними сторонами, рівень винагороди керівництва та низку інших суттєвих питань. З іншого боку, активізація процесів, спрямованих на максимальне зближення національних стандартів із МСФЗ, дає підстави припускати поступову мінімізацію розбіжностей і досягнення високого рівня транспарентності фінансової звітності за національними П(С)БО.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз сучасного стану і перспектив розвитку концептуальних положень розкриття інформації суб'єктами господарювання в порядку реалізації стратегії реформування системи бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теорії бухгалтерського обліку звітність розглядається як елемент методу бухгалтерського обліку, змістом якого є підсумкове узагальнення й одержання сукупності затверджених у встановленому порядку звітних форм, які

об'єднують комплекс систематизованих показників, що всебічно характеризують господарську діяльність підприємства за відповідний (звітний) період. Тобто звітність є інструментом розкриття інформації підприємства, за допомогою якого здійснюється інформаційне забезпечення зацікавлених користувачів. Одночасно вона виступає заключним етапом облікового циклу підприємства, оскільки поточна інформація не є доречною та зрозумілою особам, які не володіють спеціальними знаннями. Крім того, істотною часткою внутрішньої інформації становить комерційну таємницю, а забезпечення вільного доступу до неї зовнішніх користувачів загрожуватиме економічній безпеці підприємства.

Ще до початку трансформаційних процесів у вітчизняній системі бухгалтерського обліку провідні науковці вказували на необхідність дослідження комунікаційних зв'язків бухгалтерії зі службами системи управління з метою ефективного використання інформаційних ресурсів, отриманих у системі обліку та залучених у систему управління. Підтвердження цих поглядів також знаходимо в дослідженнях зарубіжних науковців, а саме в роботах Б. Нідлза, Х. Андерсена та Д. Колдуелла, які підкреслюють вкрай велике значення звітності як елементу методу бухгалтерського обліку. Остання трактується ними як найважливіший спосіб періодичної передачі інформації, накопиченої та узагальненої в бухгалтерському обліку [6, с. 116].

Визначальним фактором розкриття інформації в звітності є модель корпоративного управління, що склалася в країні (англо-американська, німецька (або континентальна) та японська (або азійська)). Водночас привертає увагу та обставина, що застосовувана корпоративна модель визначає особливості національних облікових систем загалом. Це пояснюється виділенням в межах кожної з моделей пріоритетних груп користувачів звітності, на яку орієнтується система розкриття, а також переважаючими принципами корпоративного управління, які визначають гнучкість облікових систем.

В англо-американській моделі, поширеній в Австралії, Великобританії, Канаді, США та низці інших країн, базовою групою користувачів є акціонери (інституційні та приватні), тому в межах цієї моделі висувуються найбільш жорсткі вимоги до глибини розкриття інформації. Формат подання даних відповідає принципу наявного потенційного інвестора та потребує суттєвої деталізації звітних даних. Одночасно врахування інформаційних потреб різних груп акціонерів досягається за рахунок гнучкості облікових стандартів та відсутності жорсткої регламентації облікових процедур. Цій моделі відповідає система обліку та звітності за типологією Мюллера (розроблена в 1968 р. за участю Г. Мюллера, Х. Гернона, Г. Міка) – англосаксонська; Салтера (оприлюднена в 1992 р. С. Салтером та Т. Дупником) – сис-

тема, заснована на англосаксонському праві (“common-law” – «дозволено те, що не заборонено»); Грея (обґрунтована в 1988 р. С. Греєм і Г. Хофстедом) – ризикоорієнтована з помірним ступенем стандартизації.

Відмінною рисою німецької моделі корпоративного управління є орієнтація на захист прав кредиторів (банків та фінансово-промислових груп), яким відводиться пріоритетна роль у фінансуванні корпоративного сектору економіки. Одночасно активним учасником економічної системи країн, що використовують зазначену модель (Італія, Німеччина, Франція, Швеція, Швейцарія тощо), є держава, що зумовлює високий ступінь кореляції звітних даних з інтересами державних інституцій та нерідко домінування податкового законодавства над комерційним. Системі обліку та звітності, застосовуваній країнами цієї групи, притаманні жорстка регламентація облікових стандартів, застосування єдиного кодифікованого плану рахунків тощо. Вона класифікується як континентальна за Мюллером; система, заснована на романо-германському праві (“code-law” – «дозволено те, що дозволено») за Салтером; консервативна з високим ступенем стандартизації за Греєм.

Японська модель є симбіозом передових досягнень двох попередніх систем. Подібно до німецької моделі стійке цільове спрямування звітних даних полягає у захисті прав кредиторів та держави, яка обов'язково бере участь в управлінні корпораціями. Щоправда, останнім часом спостерігається тенденція до звуження сфери державного втручання в діяльність корпорацій у зв'язку з виходом японських компаній на міжнародні ринки та частковою лібералізацією місцевого ринку капіталів. Вимоги до розкриття інформації в межах цієї моделі такі ж жорсткі, як і в англосаксонській, проте аналогічно до німецької моделі визначальний вплив на систему обліку та звітності мають законодавчі обмеження та стандартизація облікових процедур, що дає змогу ідентифікувати систему обліку та звітності як континентальну.

Економічні процеси, які відбуваються на сучасному етапі в Україні, дають підстави для висновків про зближення вітчизняної моделі корпоративного управління з німецькою та про існування спільних рис національної системи бухгалтерського обліку та звітності з континентальною. Одночасно варто зауважити, що сьогодні на фоні глобалізаційних процесів в Україні та світі актуалізується зворотній процес, спрямований на гармонізацію національних облікових систем на базі інтернаціональної системи обліку та звітності [7, с. 34].

Сучасні економічні системи характеризуються відкритістю, що зумовлює вільний доступ користувачів до інформації, яка розкривається в звітності. Звичайно, в цьому разі ми абстрагуємося від внутрішньої звітності, доступ до якої одержують власники та уповноважений персо-

нал підприємства. Водночас необхідно відзначити, що інформаційні потреби користувачів можуть суттєво відрізнятись. Це зумовлює проблему доцільного та допустимого рівня уніфікації звітності. Наприклад, міжнародні стандарти не встановлюють конкретний формат подання звітних даних, тоді як національні жорстко регламентують як склад форм звітності, так і множини показників, які в них наводяться. За таких умов об'єктивно забезпечується зіставність звітних даних, проте дещо нівелюється значення критерію їх суттєвості, яке превалює в міжнародній практиці. Водночас якщо йдеться про звітність загального призначення (в термінології облікових стандартів – фінансову звітність), то жодна група користувачів не повинна мати пріоритет щодо змісту інформації, наведеної в звітності. Для забезпечення інформаційних потреб найбільших груп користувачів формується звітність спеціального призначення.

Модифікувавши концептуальну схему розкриття, розроблену американськими фахівцями Е.С. Хендріксоном та М.Ф. Ван Бредом [8, с. 533], з урахуванням особливостей вітчизняної облікової системи можемо говорити про формування в Україні трирівневої системи розкриття інформації. Перший рівень системи представлений загальною фінансовою звітністю,

другий формується звітністю спеціального призначення (зокрема, податковою, статистичною, фондовою), на третьому рівні представлена інша інформація фінансового та нефінансового характеру, яка може бути корисною під час прийняття управлінських рішень. Узагальнено викладене в схематичному вигляді (рис. 1).

Саме така система розкриття відповідає концептуальній основі міжнародних стандартів, оскільки будь-які додаткові вимоги користувачів до звітної інформації не повинні впливати на фінансові звіти загального призначення.

Якщо характеризувати рівні розкриття, представлені на рис. 1, то передусім слід наголосити на тому, що склад інформації, представлений на схемі, не є вичерпним, за винятком фінансової звітності. Щодо останньої, то ми рекомендуємо виділяти в межах фінансової звітності такі підрівні розкриття: базові форми фінансової звітності (у складі балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал), примітки до фінансової звітності та пояснення до неї.

Відокремлення приміток до фінансової звітності від базових форм пояснюється їх призначенням, яке полягає в деталізації інформації, наведеної в базових формах. Підтвердженням правомірності таких висновків є авторитетна

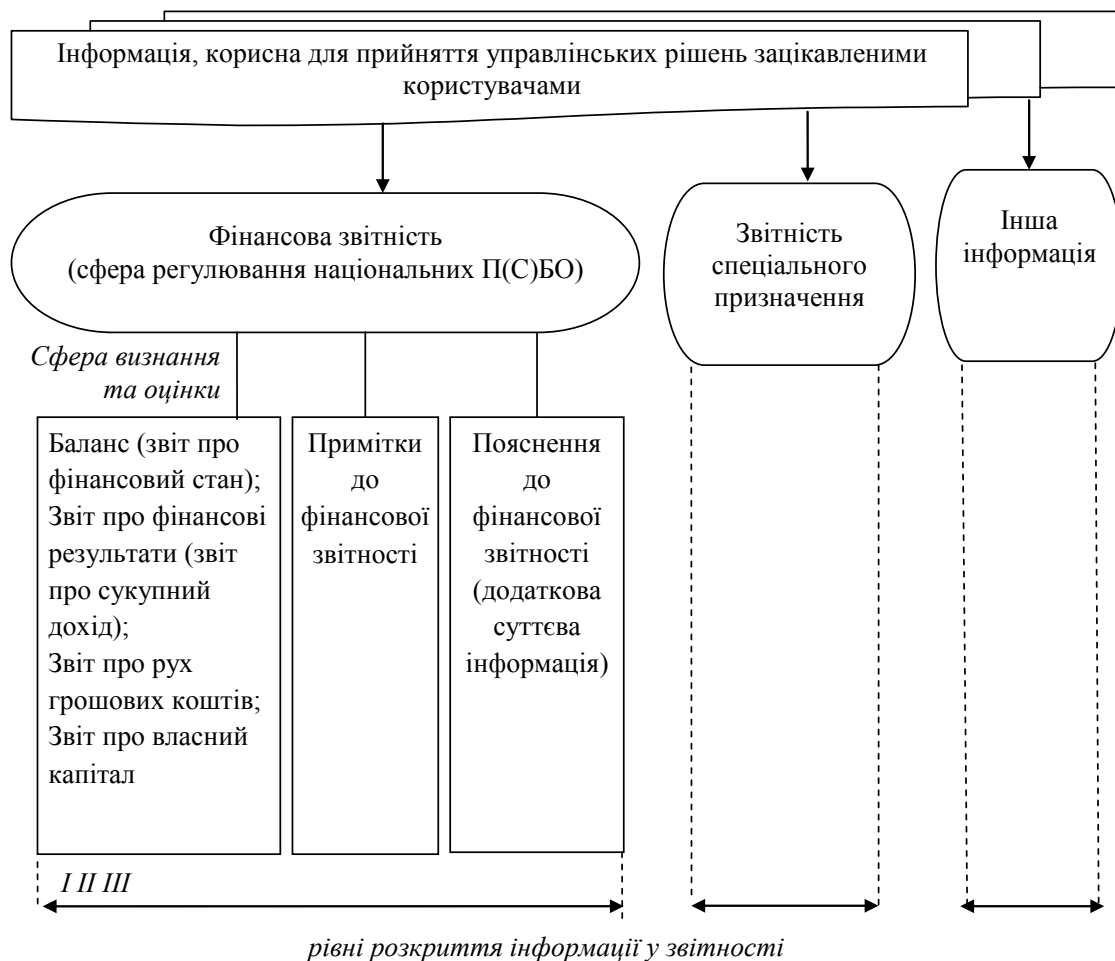

Рис. 1. Модель звітного розкриття інформації в Україні

думка FASB, яка передбачає нерівнозначність вказаних рівнів розкриття. Сфері визнання та оцінки відповідає включення статей до підсумків фінансових звітів, тоді як розкриття інформації шляхом деталізації не вважається визнанням. Привертає увагу та обставина, що в більшості країн примітки не стандартизовані, тоді як в Україні вони мають затверджену на загальнодержавному рівні форму, яка, однак, не охоплює усього спектру інформації, який підлягає розкриттю у таких примітках за національними стандартами, а містить переважно додатковий аналіз статей звітності.

Щоправда, з 2012 р. публічні акціонерні товариства, а з 2018 р. і підприємства, які становлять публічний інтерес або здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, переходять на складання звітності за МСФЗ і не зобов'язані подавати примітки у стандартизованій формі. Проте вивчення фінансової звітності аналізованих підприємств публічних компаній засвідчує зворотнє.

На наш погляд, вказана проблема має дві головні причини. З одного боку, у сфері практикуючих бухгалтерів панує тверде переконання, що заповнення стандартизованої форми приміток разом з іншими є свідченням того, що звітність складена належним чином і в повному обсязі. З іншого боку, досить актуальною є проблема відсутності практичного досвіду застосування критерію суттєвості у сфері бухгалтерського обліку.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає суттєву інформацію як таку, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Водночас МСБО 1 «Подання фінансових звітів» наголошує на залежності суттєвості від розміру та характеру конкретної статті фінансової звітності. Отже, акцентується увага на якісних ознаках, оскільки рівнозначне у кількісному вираженні нерозкриття інформації за статтями з високим властивим ризиком завжди є більш суттєвими порівняно з іншими. Крім того, на відміну від національних П(С)БО, міжнародні стандарти дозволяють не подавати несуттєву інформацію у фінансовій звітності, оскільки її включення до звітності потенційно сприяє погіршенню зрозумілості останньої. У США за аналогією з рекомендаціями Ради з міжнародних стандартів використовується принцип адекватності, який передбачає мінімальне розкриття інформації, що дасть змогу користувачам фінансової звітності скласти повне та правильне уявлення про компанію, а також не введе його в оману.

Фактично в Україні склалася ситуація, коли підприємства повинні розкривати інформацію у двох видах приміток, один з яких є регламентованим, а інший подається у довільній формі. Аби уникнути плутанини з термінами, ми пропонуємо примітки, які подаються у довільній формі, називати поясненнями до фінансо-

вої звітності, а не вживати термін «примітки до фінансових звітів». Їх належить формувати відносно кожного виду звітності, яку заповняє підприємство, з обов'язковим розкриттям облікової політики підприємства та суттєвої інформації, не відображеної у фінансовій звітності.

Цікавими щодо повноти розкриття інформації є результати дослідження фінансових звітів 122 машинобудівних компаній США, отримані С.А. Ботосаном [9, с. 323–349]. Ним доведено залежність між рівнем розкриття інформації та вартістю капіталу корпорацій: вищий ступінь розкриття інформації у фінансовій звітності забезпечує зниження вартості капіталу. Найбільш ймовірним поясненням зазначеної залежності, на наш погляд, є вищий ступінь довіри користувачів до повних звітних даних, оскільки неповні дані пов'язуються останніми зі значною часткою інсайдерської інформації, яка значно збільшує ризик інвестування.

В розвитку тези про якість розкриття інформації неможливо оминати увагою стандартні характеристики якісної фінансової звітності. Пунктами 1–5 розділу 3 НП(С)БО 1 визначено такі критерії: дохідливість (зрозумілість), доречність, достовірність, зіставність. Наведений перелік цілком узгоджений з рекомендаціями Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – РМСБО), хоча викладений у надто стислій формі. Зокрема, в стандарті відсутнє посилання на детермінанти доречності інформації, якими виступають суттєвість, своєчасність та придатність звітної інформації для прогнозних цілей; достовірності (повнота, нейтральність та обачність, превалювання сутності над формою та правдиве відображення фінансового стану і результатів діяльності).

Умовою досягнення бажаних якісних характеристик звітності є дотримання десяти принципів її підготовки, визначених НП(С)БО 1 (принципи автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою, єдиного грошового вимірника), тоді як міжнародні стандарти рекомендують лише два основоположні принципи формування звітних даних, а саме принципи безперервності діяльності та нарахування і відповідності доходів і витрат. Принципи обачності, повного висвітлення та превалювання сутності над формою ідентифікуються РМСБО як якісні характеристики фінансових звітів. Принцип історичної (фактичної) собівартості в міжнародних стандартах поступово втрачає свою актуальність, оскільки МСФЗ (IFRS) 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» разом з іншими МСФЗ вказує на пріоритетність оцінки за справедливою вартістю як такої, що більше відповідає інтересам користувачів. В МСБО також не знаходимо аналог вітчизняному принципу єдиного грошово-

го вимірника, оскільки ними задекларований більш гнучкий підхід, що дає змогу розкривати звітну інформацію в довільній валюті. При цьому розрізняють функціональну валюту (валюта, використовувана в основному середовищі господарської діяльності суб'єкта) та валюту подання звітності, яка визначається домінуючими потребами користувачів.

Вважаємо за доцільне окремо зупинитися на критерії зіставності звітних даних. Облікові стандарти (національні та міжнародні) вимагають забезпечення порівняння фінансової звітності підприємства за різні періоди, а також фінансових звітів різних підприємств. Для підприємств, які працюють виключно на внутрішніх ринках, це досягається досить просто. Однак вихід підприємств на зовнішні ринки вимагає більш глибокого розкриття інформації. В межах сучасних економічних систем, які характеризуються стрімкою інтернаціоналізацією міжгосподарських зв'язків, можна говорити про три моделі розкриття облікової інформації, що забезпечують зіставність звітності (за Р.Г. Каспіною [10]).

В межах першої моделі проводиться порівняння фінансової звітності окремих компаній, складеної на базі різних стандартів. Саме така модель розкриття застосовується в США компаніями, акції яких обертаються на фондовому ринку та в системі NASDAQ. Для забезпечення належної інформацією користувачів фінансової звітності вона формується відповідно до принципів US GAAP та одночасно неамериканських стандартів, зокрема міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Друга модель розкриття передбачає порівняння фінансових звітів компаній (з однаковою галузевою належністю та масштабами діяльності), які працюють в різних країнах. Метою такого порівняння є оцінка релевантності облікової інформації, яка формується в межах місцевої системи обліку. Істотним обмеженням цієї моделі є ігнорування впливу специфічних факторів, притаманних економічним системам різних країн (від диференціації ризиків до економічної ефективності ринку).

В межах третьої моделі розкриття порівнюються фінансові звіти за різні звітні періоди, подані на базі різних стандартів. Цільове спрямування моделі аналогічне до другої, проте такий підхід дає змогу виявити прогалини чинних облікових стандартів з позиції користувачів інформації, що розкривається у фінансовій звітності.

Врахування вимог міжнародних стандартів розкриття інформації, затверджених Міжнародною організацією Комісій з цінних паперів (IOSCO) в 1998 р., спонукає до висновків про доцільність трансформації звітних даних, складених за вітчизняними П(С)БО, згідно з міжнародними стандартами, тобто використання першої моделі розкриття. До речі, вона успіш-

но реалізується в таких країнах, як Італія, Канада, Франція та Швейцарія, де корпораціям дозволено одночасно застосовувати як національні, так і міжнародні стандарти фінансової звітності.

Вимоги IOSCO до якості розкриття не обмежуються якісним поданням звітної інформації згідно з міжнародними стандартами, вони зобов'язують підприємства регулярно забезпечувати відповідною інформацією інвесторів. Насправді питання про те, хто має поширювати інформація, досі залишається відкритим. В США, наприклад, вироблена централізована система розкриття, за якої інформація подається державному регулятору (Комісії з цінних паперів і бірж (SEC)), який забезпечує доступ до неї інвесторів. В Європі донедавна існувала практика подання інформації організаторам торгів, які самостійно визначали ступінь її публічності та формат розкриття. Сьогодні країни-члени ЄС провадять активну трансформацію систем розкриття в напрямі посилення ролі державного регулятора.

Така ж практика спостерігається в Україні: емітенти подають інформацію до НКЦПФР, яка оприлюднює її на офіційному сайті www.smida.gov.ua, також функціонує електронна система комплексного розкриття інформації (ЕСКРІН) за міжнародними стандартами IOSCO. Попри це, ми дотримуємося позиції, що емітенти, зацікавлені в залученні інвестицій, повинні самостійно докладати зусиль до забезпечення інформацією інвесторів через доступні канали розкриття, наприклад шляхом розміщення звітів на офіційних сайтах компаній.

Другий рівень розкриття, як зазначалося вище, формується спеціальною звітністю, яка враховує особливі інформаційні потреби пріоритетних груп користувачів. Ця звітність, на відміну від фінансової, не підлягає оприлюдненню, однак також здебільшого формується на основі законодавчих регламентів.

Інформація, що відповідає третьому рівню розкриття, є об'єктом інтересів широкого загалу користувачів. В дослідженні Л. Баруха, проведеному в 1996 р., продемонстровано, що ринкова вартість акцій середньостатистичної компанії США майже на 40% (для високотехнологічних акцій – на понад 50%) відрізняється від балансової [11, с. 26]. Це доводить існування щільного зв'язку між додатковою інформацією, що не входить до складу фінансових звітів, та оцінкою компаній інвесторами. Ретроспективний характер фінансової звітності, що становить одне з її об'єктивних обмежень, унеможливує виважену оцінку перспектив розвитку та вимагає додаткового розкриття основних індикаторів, які впливають на ринкові позиції суб'єкта господарювання.

Рекомендації щодо спектру додаткової інформації визначені Принципами корпоративного управління ОЕСР, стандартами розкриття IOSCO та Директивами Євросоюзу,

а в Україні вони визначені Положенням про розкриття інформації емітентами цінних паперів. Здебільшого до такої інформації зараховують завдання компанії, дані про структуру власності та найбільших акціонерів, дані про керівництво компанії та розмір винагород, оцінку поточних та прогнозування майбутніх факторів ризику, структуру та політику управління компанією тощо.

Висновки. Таким чином, сучасна концепція розкриття інформації підприємствами у звітності формується під впливом домінуючої моделі корпоративного управління, а її аналіз в Україні вказує на тяжіння до континентальної типологічної групи та водночас на актуалізацію обернених процесів, спрямованих на гармонізацію національної системи обліку з міжнародними стандартами. Визначальними векторами розвитку концепції розкриття в перспективі мають стати:

- рівнева диференціація, спрямована на всебічне врахування інформаційних потреб основних груп користувачів;

- гармонізація стандартів розкриття;
- транспарентність звітної інформації.

При цьому питання розкриття інформації на збалансованій основі залишається відкритим та потребує подальших наукових досліджень щодо обґрунтування моделі розкриття, що забезпечує гнучкість звітних даних і не перешкоджає сталому розвитку підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ігнат'єва І.А. Корпоративне управління : [підручник] / І.А. Ігнат'єва, О.І. Гарафоновна. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 600 с.
2. Безверхий К.В. Інтегрована звітність підприємства: економічна сутність поняття / К.В. Безверхий // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2016. – № 4. – С. 43–58.
3. Кузіна Р.В. Корпоративний облік і звітність в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку : [монографія] / Р.В. Кузіна. – Херсон : Грін Д.С., 2015. – 416 с.
4. Лоханова Н.О. Корпоративна звітність в Україні і світі в контексті євроінтеграції: вимоги інвесторів, проблеми, перспективи / Н.О. Лоханова // Економіка та держава. – 2014. – № 10. – С. 6–10.
5. Шафранська Л.Т. Корпоративна звітність в умовах глобалізації: проблеми, перспективи / Л.Т. Шафранська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – Ч. 2. – Вип. 12. – С. 161–164.
6. Принципы бухгалтерского учета / [Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэл]. – 2-е изд. – М. : Финансы и статистика, 1994. – 496 с.

7. Маренич Т.Г. Моделирование системы бухгалтерского обліку / М.Г. Маренич // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Економічні науки. – 2013. – Вип. 137. – С. 29–37.
8. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета / Э.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бреда ; пер. с англ. под ред. Я.В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 576 с.
9. Палий В.Ф. Современный бухгалтерский учет / В.Ф. Палий. – М. : Бухгалтерский учет, 2003. – 792 с.
10. Каспина Р.Г. Практическое применение международных стандартов финансовой отчетности в России : [учеб. пособие] / Р.Г. Каспина. – М. : Бухгалтерский учет, 2006. – 224 с.
11. Корпоративне управління в Україні. Розкриття інформації необхідне для ринкової економіки. – К. : Проект АМР США «Міжнародні стандарти бізнесу – Корпоративне управління», 2004. – 84 с.

REFERENCES:

1. Ihnatieva I.A., Harafonova O.I. (2013), Korporatyvne upravlinnia [Corporate management], Tsentр uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
2. Bezverkhyy K.V. (2016), "Intehrovana zvitnist pidpriemstva: ekonomichna sutnist poniattia", Naukovyy visnyk natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu, № 4, pp. 43–58.
3. Kuzina R.V. (2015), Korporatyvnyi oblik i zvitnist v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku [Corporate Accounting and Reporting in Ukraine: Current State and Development Prospects], Hrin D.S., Kherson, Ukraine.
4. Lokhanova N.O. (2014), "Korporatyvna zvitnist v Ukraini i sviti v konteksti yevrointehratsii: vymohy investoriv, problemy, perspektyvy", Ekonomika ta derzhava, № 10, pp. 6–10.
5. Shafranska L.T. (2017), "Korporatyvna zvitnist v umovakh hlobalizatsii: problemy, perspektyvy", Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, vol. 2, iss. 12, pp. 161–164.
6. Nidlz B., Anderson H., Koldujel D. (1994) Principy buhgalterskogo ucheta [Principles of Accounting], 2 ed., Finansy i statistika, Moscow, Russia.
7. Marenych T.H. (2013), "Modeliuvannia systemy bukhhalter-skoho obliku", Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva. Ekonomichni nauky, iss. 137, pp. 29–37.
8. Hendriksen Je.S., Van Breda M.F. (2000), Teorija buhgalterskogo ucheta [Theory of Accounting], Finansy i statistika, Moscow, Russia.
9. Palij V.F. (2003) Sovremennyj buhgalterskij uchets [Modern accounting], Buhgalterskij uchets, Moscow, Russia.
10. Kaspina R.G. (2006), Prakticheskoe primenenie mezhdunarodnyh standartov finansovoy otchetnosti v Rossii [Practical application of international financial reporting standards in Russia], Buhgalterskij uchets, Moscow, Russia.
11. Korporatyvne upravlinnia v Ukraini. Rozkryttia informatsii – neobkhidne dlia rynkovoї ekonomiky [Corporate governance in Ukraine. Disclosure - necessary for a market economy] (2004), Proekt AMR SShA "Mizhnarodni standarty biznesu – Korporatyvne upravlinnia", Kyiv, Ukraine.

Fesun I.Yu.
*Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Accounting, Audit and Taxation,
Khmelnytskyi National University*

THE CONCEPT OF INFORMATION DISCLOSURE: THE CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Meeting the information needs of users as a goal of accounting updates the importance of disclosure.

The concept of disclosure in modern economic systems has a broad and narrow meaning. In accordance with the first approach, disclosure is considered to be the disclosure of any information in any way, in any form and extent. The second approach considers disclosure as an element of the accounting method – reporting. This is, first of all, the financial statements, which form the basis of any legal disclosure.

The determining factor for the disclosure of information in the reporting is the corporate governance model that has developed in the country. It also defines the features of national accounting systems as a whole. An analysis of the Anglo-American, German (Continental), and Japanese (Asian) models revealed the gravity of the Ukrainian information disclosure system to the continental one. At the same time, there is a strengthening of reverse processes aimed at the harmonization with IFRS.

The modern information disclosure system can be formalized in the form of a three-level model. The first level is presented by public financial reporting; the second level is formed by reporting special purpose (including tax, statistical, stock, etc.); at the third level, other financial and non-financial information that may be useful in making managerial decisions are presented.

The essential elements of the concept of disclosure today are the materiality, completeness, and quality of the information provided in the reporting enterprise. These categories in Ukraine have a simplified semantic load, unlike IFRS, although in general these requirements are harmonized.

The determinants of the development of the concept of disclosure in the future, we see the differentiation of disclosure at different levels, the harmonization of disclosure standards and transparency of reporting information. It is also necessary to find a balanced basis for disclosure that can provide the flexibility of reporting data and do not interfere with the sustainable development of the enterprise.